

De bankentaxonomie:

Banken automatiseren en standaardiseren kredietrapportages

Marianne Veltman

In de bankentaxonomie staan de definities van de gegevens die een ondernemer aan zijn bank moet kunnen overleggen in het kader van de kredietbeoordeling door de kredietverstrekker. Met die gegevensuitwisseling kan op 1 april aanstaande worden gestart. Zonder dat wordt ingegaan op de onderliggende techniek, eXtensible Business Reporting Language (XBRL), geeft dit artikel een nadere uitleg over wat de bankentaxonomie nu eigenlijk is.

De bankentaxonomie is dus een extensie, een uitbreiding, op de Nederlandse taxonomie voor het uitwisselen van financiële gegevens tussen ondernemingen. De bankentaxonomie is specifiek ontwikkeld in de context van het verlenen en aanvragen van kredieten. Banken lopen een zeker risico met het verlenen van kredieten aan ondernemingen. Om dit risico te beheersen, vragen de banken aan de onderneming om jaarlijks hun financiële gegevens aan te leveren.³ De banken hanteren bij het bepalen van het risico hun eigen rekenregels en credit scoring systemen. De gegevens die worden gevraagd, zijn echter veelal gelijk: de jaarrekening, aangevuld met meer specifieke financiële gegevens, waarmee een beter inzicht wordt verkregen in de solvabiliteit en de rentabiliteit van de onderneming. De bankentaxonomie voorziet in een eenduidige uitdraag van gegevens voor de betrokken banken, door het definiëren van de rapportages, de bankspecifieke gegevens en de consistentieregels die van toepassing zijn op de rapportages.

Uitgangspunten kredietrapportage

De jaarrekening is het uitgangspunt geweest bij de totstandkoming van de kredietrapportage. Een ander uitgangspunt is dat de kredietrapportage voor kleine ondernemingen (kleine rechtspersonen en ondernemingen van natuurlijke personen) gebaseerd is op één grondslag en dat is de fiscale grondslag. De banken sluiten hiermee aan bij de door het SBR-Programma geïntroduceerde aanpak van het Fiscaal Jaarrapport (FJR). De filosofie

achter het FJR is dat de (kleine) ondernemer op basis van één set van gegevens, die 1-op-1 is gekoppeld aan de financiële administratie, kan voldoen aan bijvoorbeeld de eisen van BW2 Titel 9, de belastingwetten en de kredietafspraken.⁴ De kern voor al deze rapportages is de Jaarrekening op fiscale grondslag.

Per 1 april 2010 zijn de beide volgende rapportages in de bankentaxonomie opgenomen:

- de kredietrapportage voor ondernemingen die vallen in de categorieën kleine rechtspersonen of ondernemingen van natuurlijke personen; en
- de geconsolideerde kredietrapportage voor een samenstel van ondernemingen.

Kredietrapportage voor kleine rechtspersonen en natuurlijke personen

Er is één kredietrapportage binnen de bankentaxonomie gedefinieerd, die zowel voor de kleine rechtspersonen (BV, NV en andere) als voor natuurlijke personen (eenmanszaak, maatschap, CV of VOF) toepasbaar is. Er is vanuit gebruiks- en beheersaspecten gekozen voor één rapportage, omdat slechts een beperkt aantal elementen specifiek voor de ene of de andere doelgroep van toepassing is. Op basis van het verplichte gegevenselement 'rechtsvorm' wordt binnen de consistentieregels gecontroleerd of niet per ongeluk de niet van toepassing zijnde gegevens in de rapportage zijn opgenomen. Zo mag 'Agio' niet voorkomen in een rapportage van een VOF en 'Eigen vermogen onderneming natuurlijke persoon'

De banken en SBR

In 2008 hebben ABN AMRO en Rabobank een proof of concept uitgevoerd om te beoordelen of het toepassen van een taxonomie en gestandaardiseerde, geautomatiseerde processen leidt tot een effectiever en efficiënter kredietrapportageproces. De uitkomst is duidelijk: ja, dat is mogelijk. Vervolgens zijn beide banken samen met ING aan de slag gegaan om een roadmap¹ op te stellen met als doelstelling: vanaf 1 april 2010 kredietrapportages volgens de SBR-aanpak. De roadmap beschrijft de aanpak voor een kort en intensief project dat de benodigde generieke voorzieningen realiseert. De bankentaxonomie is één van deze generieke voorzieningen. Dat geldt ook voor het maken van afspraken met de intermediairs over het borgen van de kwaliteit van de kredietrapportages.² Dit resulteert in een bancaire controleraamwerk dat door de intermediairs wordt toegepast, zodat de inhoudelijke juistheid van de kredietrapportages wordt gewaarborgd. Dit raamwerk is aanvullend op de 'controles' die op basis van de bankentaxonomie worden uitgevoerd tijdens het aanleverproces.

niet in een BV-rapportage. Ter ondersteuning bij het samenstellen is in de gebruikershandleiding⁵ een overzicht opgenomen van alle gegevens die in de kredietrapportage voorkomen. Hierin zijn de gegevens gemarkeerd die specifiek zijn voor rechtspersonen of natuurlijke personen.

De geconsolideerde rapportage

De geconsolideerde rapportage wordt gebruikt voor de 'normale' consolidatie van

een moeder met haar dochters, maar ook voor andere vormen van een kredietcomplex. Dit zijn de gecombineerde jaarrekening van bijvoorbeeld twee dochters die samen een krediet hebben en de partiel geconsolideerde jaarrekening van een moeder met één of enkele van de dochters. In de afbeelding hiernaast zien we één moederorganisatie met drie dochters. De mogelijke combinaties van kredietcomplexen zijn daarin weergegeven: het gehele samenstel van moeder en dochters (geconsolideerde jaarrekening), een moeder met een of enkele dochters (partiel geconsolideerd) en twee dochters (combinatie).

De opzet van de bankentaxonomie

Als we de bankentaxonomie meer vanuit de (XBRL-)techniek benaderen, resulteert er een bankentaxonomie waarin de twee hierboven beschreven kredietrapportages zijn opgenomen. Deze taxonomie bevat de onderliggende formsets voor de definities van de onderscheiden onderdelen van de rapportages. Dit zijn de algemene gegevens, kengetallen en de gevraagde financiële gegevens. In de formsets wordt bepaald welke gegevens worden uitgevraagd. Dit zijn gegevens die 1-op-1 zijn overgenomen uit de jaarrekening op fiscale grondslag, aangevuld met gegevenselementen die vanuit de Nederlandse taxonomie worden hergebruikt en de 'nieuwe' bancaire gegevenselementen.

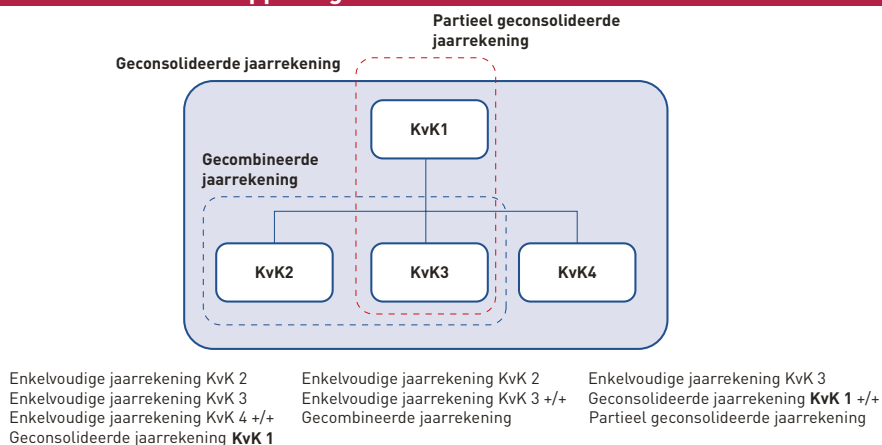
Hergebruik gegevenselementen

Voor het hergebruik van de gegevenselementen die al in de Nederlandse taxonomie aanwezig zijn, is vanwege de fiscale grondslag vooral gebruik gemaakt van de gegevenselementen die de Belastingdienst toepast binnen de winstaangifte (Vpb c.q. IB). In lijn met de ingeslagen weg binnen de rapportages van de overheid, zijn elementen vanuit de IFRS-gp taxonomie niet hergebruikt.

Bancaire gegevenselementen

De bancaire gegevenselementen zijn gedefinieerd in de bankentaxonomie, waarbij – volgens de architectuur van de Nederlandse taxonomie – een onderscheid is gemaakt in financiële en niet-financiële gegevens. Het gevraagde bankrekeningnummer is een voorbeeld van een niet-financieel gegeven en een financieel gege-

Geconsolideerde rapportages

ven is bijvoorbeeld het balansbedrag aan 'langlopende vorderingen op aandeelhouders en participanten'. Voor alle gegevenselementen zijn de XBRL-attributen⁶ zo volledig mogelijk ingevuld. Omdat er voor deze bancaire elementen geen wettelijke bepalingen van toepassing zijn of overige regelgeving, anders dan de eisen die de individuele banken stellen, heeft elk van deze elementen een *documentation label* gekregen met daarin de definitie.

De inhoudelijke validatie

In de bankentaxonomie zijn ook consistentieregels opgenomen. Bij het samenstellen van de rapportages kan hiervan gebruik worden gemaakt, om al in een vroeg stadium te controleren of de rapportage voldoet aan de door de banken gestelde inhoudelijke eisen. Daarnaast vindt tijdens het aanleveren van de kredietrapportages naast de formele validatie⁷ ook een consistentievalidatie plaats. Deze inhoudelijke validatie betreft allereerst controles op de totaalstellingen binnen de balans en de winst-en-verliesrekening. Zo wordt bijvoorbeeld gecontroleerd of het totaal aan materiële vaste activa overeenkomt met het totaal van de onderliggende posten waaruit dit totaal is opgebouwd. Uiteraard wordt ook gecontroleerd of debet en credit met elkaar in evenwicht zijn. Naast de controles die zijn gericht op consistentie van totaalstellingen, wordt gecontroleerd of verplichte velden ook daadwerkelijk gevuld zijn. Daarnaast wordt gecontroleerd of gegevenselementen die alleen van toepassing zijn voor een natuurlijke persoon, niet worden gerapporteerd voor een rechtspersoon (en andersom).

Ook vindt een aantal datumcontroles plaats; zo mag de 'begindatum rapportageperiode' niet na de 'einddatum rapportageperiode' liggen. Het resultaat van de inhoudelijke validatie kan de melding zijn dat de kredietrapportage valide is.

Ook kan het zo zijn dat niet aan één of meer consistentieregels wordt voldaan. In dat geval zal een melding worden teruggekoppeld. Alle regels waaraan niet wordt voldaan, worden hierin gemeld:

Voorbeeld

In onderstaand voorbeeld is het resultaat dat de naam van de onderneming niet is gevuld. Het begin van de melding geeft de naam van de consistentieregel weer (de tekst t/m "naam_van_de_onderneming:"). Vervolgens wordt de bijbehorende melding m.b.t. het geconstateerde probleem getoond: *rpt-bank-kredietklein:naam_van_de_onderneming: De naam van de onderneming ontbreekt. Dit is een verplicht veld.*

Doorontwikkeling van de bankentaxonomie

De huidige kredietrapportages zijn de eerste rapportages die de banken hebben gedefinieerd. Dit smaakt naar meer. Bij zowel de banken als de marktpartijen die thans betrokken zijn bij de operationalisering van de SBR-aanpak voor banken, is de behoefte ontstaan aan een uitbreiding van de rapportages. Momenteel wordt gewerkt aan een releasekalender, waarin de verdere ontwikkeling van de bankentaxonomie een plaats krijgt.

Een onderwerp dat in aanmerking komt om binnen de bankentaxonomie een plek te krijgen, is onder andere de aanpassing van de winst-en-verliesrekening naar een categoriale indeling, inclusief de omzetgegevens per productgroep. Een ander onderwerp is de uitbreiding op de huidige rapportages met de gegevens voor branches, waarvoor specifieke informatie van toepassing is. In de agrosector is bijvoorbeeld de omvang van de veestapel een belangrijk gegeven bij de kredietbeoordeling. Ook wordt er nagedacht over kredietrapportages voor stichtingen en verenigingen en de publieke sector. Hetzelfde geldt voor tussentijdse rapportages, waarin slechts een beperkt aantal gegevens gevraagd wordt, maar die wel inzicht geven in de financiële ontwikkeling van de onderneming. Als laatste kan worden genoemd dat ook voor middelgrote en grote ondernemingen kredietrapportages worden ontwikkeld.

Kortom, de banken zijn met hun SBR-aanpak een weg ingeslagen binnen het kredietrapportageproces, waaraan de komende jaren nog volop verdere invulling wordt gegeven. An

-
1. Samenvatting ROADMAP naar een gestandaardiseerd kredietrapportageproces, 23 september 2009. Deze roadmap is beschikbaar op de SBR bankenwebsite www.rapportageportaal.nl.
 2. Naast de bankentaxonomie en het borging van de kwaliteit van de rapportages zijn dit met name de procesdefinities en de executie daarvan.
 3. Ze zijn dit mede op grond van de Basel II-regelgeving verplicht.
 4. Dit principe wordt ook wel aangeduid met: "store once report many".
 5. Gebruikershandleiding Kredietrapportage 2009, beschikbaar op www.rapportageportaal.nl. Deze gebruikershandleiding, die tezamen met de gebruikershandleiding voor de jaarrekening op fiscale grondslag bij de samenstelling van de kredietrapportages kan worden gebruikt, geeft voor alle bankspecifieke gegevens een nadere toelichting.
 6. De XBRL attributen zijn onder andere de labels (Engels en Nederlands) voor de visuele weergave, het datatype (numeriek, tekst, datum, etc), debet of credit en momentopname (balans) of over de rapportageperiode (W&V).
 7. Validatie van de rapportage op de formele standaarden XML, XBRL en de toegepaste taxonomieën, de bankentaxonomie en de Nederlandse taxonomie.

Marianne Veltman is verbonden aan Duthler Associates en heeft jarenlange bancaire ervaring en werkt in verschillende rollen aan XBRL/SBR implementatie- en verandertrajecten.